

Landbostanden og dens økonomiske Fremstrid, vor Fremtid beror. I saa Henseende tillægger jeg Landbohøjskolen ikke saa liden Betydning; thi vel er det ganske vist, at al Undervisning ikke gives og ikke kan gives paa Landbohøjskolen, der er en hel Del forberedende Undervisning, om jeg saa maa kalde det, som maaske bedre kan gives i Landbrugsskolerne; men saa meget er vist, at den egentlige centrale Ledelse, Impulsen, Betingelsen for, at vort Landbrug kan følge med Landbruget i Europa, er sandelig en dygtig Landbohøjskole, det vil sige en Skole, der uddanner dygtige Konsulenter og dygtige Veterinærer; det er de to Ting, det først og fremmest kommer an paa. Konsulentvirksomheden har allerede antaget saa betydelige Dimensioner og har en saa uuaadelig stor Betydning for hele Landbruget, at jeg næppe behøver at omtale den; men jeg vil blot henpege paa en Ting, og det er den Betydning, som Kvægavlsforeningerne kunne faae her i Landet for vort Meierivæsen og for vor Rjødproduktion; men de kunne kun faae Betydning under Forudsætning af, at det bliver muligt at udsende en Stab af dygtige Landbrugskonsulenter, der kunne lede dem; thi ellers vil det blive rent Humbug med dem, de ville ingen Betydning kunne faae, og de ville heller ikke finde Tilslutning. Det er nu blot eet Omraade, hvor Konsulentvirksomheden vil kunne virke til Gavn; men der er Tusinde andre Omraader, hvor den vil faae den mest gennemgribende Betydning for, at Landbruget kan gaa fremad. Det Samme gjælder om Veterinærvæsenet. Vor Dyrlæggestand staar, trods mange hæderlige og dygtige Undtagelser og trods det, der gjøres fra Dyrlægernes Side for at følge med, faktisk ikke paa et saa hoit Standpunkt, som man kunde ønske, der mangler overordentlig Meget deri. Her er ogsaa et Omraade, hvor Landbohøjskolen er den eneste Institution, der kan udrette Noget. Kort sagt, paa den høiere Undervisnings Omraade, hvad enten der er Tale om Veterinærers eller Konsulenters Uddannelse, er Landbohøjskolen den eneste Institution, der nogeninde kan faae Betydning her i Landet, og derfor lægger jeg for mit Vedkommende ubetinget Vægt paa at faae en vel organiseret og dygtig Landbohøjskole, der kan lede det Hele. Jeg indrømmer, at det er ikke Alt, der maa gjøres meget, meget Mere for, at Landbruget skal komme frem, hvis vi skulle følge med i økonomisk Henseende. Hvis vort Landbrug ikke skal distanceres, maa der anvendes meget Mere end hidtil fra Statens Side for at fremme det ogsaa med Hensyn til Undervisningen. Jeg er fuldstændig

enig med de Herrer, der have sagt, at Landbrugsskoler omkring i Provindierne ville have Betydning som indledende og forberedende Skoler til Landbohøjskolen; men jeg vilde rigtignok anse det for en meget stor Misforstaaelse, om man troede, at vi kunde erstatte Landbohøjskolens Undervisning ved Landbrugsskoler; thi det kunde vi ligesaa lidt, som vi kunne erstatte den høiere Realundervisning ved Højskoler. Vi have baade gode og daarlige Landbrugsskoler, det er meget ofte Tilfældet, at en saadan Skole slet ikke er Andet end et Appendix til Højskolerne og det et meget forsjømt Appendix. Der er mange Højskoler, som have Landbrugsskoler ved Siden af sig, og som i Virkeligheden ikke betyde meget; men der er ogsaa fortrinlige Landbrugsskoler, jeg vil f. Ex. nævne Tune her paa Sjælland, som Alle kjende, det er en af de dygtigste og mest vellede Skoler, som har overordentlig dygtige Lærkræfter, der spille en meget betydelig Rolle som Konsulenter. Paa den anden Side er der ogsaa Skoler, hvor Landbruget slet ikke er Andet end en Etikette. Hvis man nu vilde tro, at man kunde slaa sig til Taals med at sige: Lad Landbrugsskolerne florere, lad dem faae Tilflugt ligesom Højskolerne, saa er den Sag klar, da vilde vi bære os meget uforstandigt ad. Nei, lad os støtte Landbrugsskolerne, forsaavidt de virkelig ere dygtige, paa samme Maade, som vi støtte Realskoler og tekniske Skoler, det har jeg ikke det Mindste imod; men vi maa ikke tro, at vi kunne undvære Landbohøjskolen, fordi vi fremme Landbrugsskolerne, de to Ting kunne slet ikke erstatte hinanden. Ligesaa lidt som vi kunne undvære Landbrugsskolerne, fordi vi støtte Landbohøjskolen, ligesaa lidt kunne vi undvære denne, fordi vi støtte Landbrugsskolerne, begge Ting staa ikke i nødvendig Forbindelse med hinanden. — Det Samme gjælder et andet Spørgsmaal, som Kommissionen har fremdraget, og som jeg nu skal komme ind paa, det er Spørgsmaalet om Forsøgsstationer. Det er vistnok i og for sig meget tvivlsomt, hvorvidt Landbohøjskolens Veliggenhed ikke er en stor Hindring for en virkelig Forsøgsvirksomhed, og det har vistnok ogsaa været det, der har foretværet en Del Medlemmer, naar de ved samme Leilighed ere komne ind paa Flytningen af Landbohøjskolen. Den egentlige Forsøgsvirksomhed bør, naar den skal have praktisk Betydning, snarest finde Sted ved Forsøgsstationer paa forskjellige Steder i Landet, og Drettelse heraf er ogsaa antydet i Kommissionens Betænkning — jeg ser det kun fra den rent praktiske Side —, som Noget, der maa sættes i Forbindelse med denne Sag i en ikke